

LAUSUNTO

Helsinki 11.6.2026

Työ- ja elinkeinoministeriölle

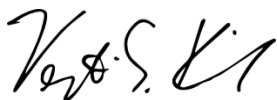
Viite: VN/15884/2026

Asia: Valtioneuvoston asetus valtionavustuksesta työvoimaviranomaiselle työttömien nuorten työllistämiseen vuosina 2026 ja 2027 annetun asetuksen muuttamisesta

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveyspoliittinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on yli 240 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäsenenä yli 70 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Lisätietoja: erityisasiantuntija Tatu, tatu.raitis@soste.fi, p. 040 128 904

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Vertti Kiukas
pääsihteeri

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE Finlands social och hälsa rf
SOSTE Finnish Federation for Social Affairs and Health

www.soste.fi

SOSTEn lausunto

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry kiittää mahdollisuudesta lausua ehdotuksesta valtioneuvoston asetukseksi valtionavustuksesta työvoimaviranomaiselle työttömien nuorten työllistämiseen vuosina 2026 ja 2027 annetun asetuksen muuttamisesta.

SOSTE kannattaa:

- yhdistysten ja säätiöiden lisäämistä tuen piiriin myös ei-taloudellisen toiminnan osalta.
- työssäoloehdon täysimääräisestä kertymistä avustuksella tuetulla työsuhteella.
- tavoitetta vauhdittaa nuorten työllistämiseen kohdennetun määrärahan käyttöönottoa.

SOSTE esittää seuraavia muutoksia ja jatkotoimenpiteitä:

- Työsuhteen vähimmäiskeston säilyttämistä tietyin nuoren etua edistävin poikkeuksin kuudessa kuukaudessa.
- Tuen keston porrastamista nuoren työttömyyden keston mukaan.
- Yhdistysten ja säätiöiden omarahoitusosuuden keventämistä yli kuusi kuukautta työttömänä olleiden nuorten työllistämässä.
- Pysyvän nuorten työllistymistä tukevan instrumentin valmistelun aloittamista vuoden 2027 jälkeiseen aikaan.

Yhdistysten ja säätiöiden ainutlaatuinen osaaminen saadaan nyt täysimääräisemmin käyttöön

SOSTE pitää asetuksen tavoitetta nuorten työllistymisen, työelämään kiinnittymisen ja pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisemisen näkökulmasta erittäin tärkeänä. Nuorten työttömyyden pitkittyminen on vakava riski sekä nuoren oman elämänsä elämänkulun että työmarkkinoiden pitkän aikavälin toimivuuden kannalta. Kustannukset toimettomuudesta nuorisotyöttömyyden lieventämiseksi ulottuvat vuosikymmenien päähän. Siksi on välttämätöntä etsiä keinoja, joilla nuorten työllistämiseen kohdennettu määräraha saadaan nykyistä paremmin käyttöön.

Erityisen kannatettavana SOSTE pitää sitä, että avustuksen käyttöalaa laajennettaisiin yhdistyksiin ja säätiöihin myös siltä osin kuin ne eivät harjoita taloudellista toimintaa. SOSTE esitti jo alkuperäistä asetusta koskevassa lausunnossaan, että tuki tulisi ulottaa myös ei-taloudellista toimintaa harjoittaville yhdistyksille ja säätiöille. Ehdotettu muutos vastaa tältä osin SOSTEn aiempaan huomioon ja se otetaan ilolla vastaan järjestökentässä.

Yhdistyksillä ja säätiöillä on ainutlaatuista osaamista vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien nuorten tavoittamisessa, tukemisessa ja työelämään kiinnittämisessä. Monilla yhdistyksillä ja säätiöillä on matalan kynnyksen toimintamalleja, luottamukseen ja rinnalla kulkemiseen perustuvaa kohderyhmäosaamista sekä kykyä tarjota nuorelle turvallinen ensimmäinen askel

työelämään. Siksi on ensiarvoisen tärkeää, että nuorten työllistämisseteli ei rajaudu vain yrityksiin, vaan hyödyntää nykyistä laajemmin myös yhdistysten ja säätiöiden työllistämispotentiaalia. Tämä avaa uusia mahdollisuuksia vaiheittaisten työelämävalmiuksien rakentamiseen nuorille, joilla on haasteita esimerkiksi elämänhallinnan tai kielitaidon saralla, puutteita koulutuksessa ja osaamisessa, tai terveydellisiä haasteita.

SOSTE korostaa, että asetuksen toimeenpanossa ja viestinnässä on selkeästi tuotava esiin yhdistykset ja säätiöt mahdollisina työnantajina. Jos tukea viestitään edelleen ensisijaisesti yrityksille suunnattuna tukena, ehdotettu myönteinen muutos ei välttämättä johda tuen tosiasialliseen käyttöön yhdistys- ja säätiökentällä. Työ- ja elinkeinoministeriön, Uudenmaan elinvoimakeskuksen ja työvoimaviranomaisten viestinnässä tulee siksi varmistaa, että yhdistykset ja säätiöt tunnistavat mahdollisuutensa käyttää tukea nuorten työllistämiseen.

Perustelumuiiston mukaan avustuksella tuettu työ kerryttäisi työvoimapolitiikan järjestämisestä annetusta laista poiketen työssäoloehdot täysimääräisesti. SOSTE pitää tätä erittäin kannatettavana. Samoin kuuden kuukauden mittainen työssäoloehdoton luettava työ riittäisi palauttamaan etuusosoikeuden ja aloittamaan yleistuen maksamisen tilanteissa, joissa nuorella ei ole oikeutta työttömyysetuuteen esimerkiksi toistuvan työvoimapolitiikasta moitittavan menettelyn, koulutukseenhakuvelvoitteen laiminlyönnin tai yleistuen odotusajan vuoksi. SOSTE pitää ehdotusta kannatettavana nuorten toimeentulon turvaamisen sekä viimesijaisen toimeentulotuen varaan jäämisen ja toimeentulokiriippuvuuden ehkäisemisen kannalta. SOSTE kuitenkin pitää ongelmallisena sitä, että tämä myönteinen vaikutus jää toteutumatta niissä tilanteissa, joissa tuettu työsuhde jää asetuksessa ehdotetun uuden kolmen kuukauden vähimmäiskeston mittaiseksi.

Tarkoituksenmukaisimmat keinot avustuksen käytön vahvistamiseen löytyvät muualta kuin vähimmäiskeston lyhentämisestä

Perustelumuiiston mukaan asetuksen voimaantulon ja vuoden 2026 huhtikuun puolivälin välisenä aikana avustuksella oli työllistetty hieman yli 150 nuorta ja 30 miljoonan euron määräraha oli sidottu arviolta noin kaksi miljoonaa euroa. Tämä osoittaa, että avustus ei ole toistaiseksi lähtenyt liikkeelle tavoitteiden mukaisesti. Käyttöehtojen arviointi uudelleen on siksi SOSTEn näkemyksen mukaan perusteltua.

SOSTE ei kuitenkaan pidä työsuhteen vähimmäiskeston yleistä lyhentämistä kuudesta kuukaudesta kolmeen kuukauteen tavoiteltavana ratkaisuna, eikä näin ollen kannata kyseistä kirjausta sen nykyisessä muodossa. Kolmen kuukauden työsuhde voi lisätä työnantajien halukkuutta käyttää tukea, mutta se ei useinkaan riitä nuoren työelämään kiinnittymisen vahvistamiseen, osaamisen kehittämiseen, työyhteisöön kiinnittymiseen eikä jatkopolun rakentamiseen. Tämä koskee erityisesti niitä nuoria, joiden työllistymisen esteet ovat moninaisia ja joiden kiinnittyminen työelämään edellyttää pidempää tukea ja jatkuvuutta.

SOSTE esittää, että työsuhteen vähimmäiskeston tulisi lähtökohtaisesti säilyä kuudessa kuukaudessa. Kolmen, neljän tai viiden kuukauden jakso voisi olla erikseen perusteltava ratkaisu tilanteissa, joissa se vastaa parhaiten nuoren etua koulutuksen alkamisen, varus- tai siviilipalveluksen, tai muun hyväksyttävän siirtymän vuoksi. Lyhennetty vähimmäiskesto on ongelmallinen myös edellä mainitun toimeentulotukiriippuvuuden riskin näkökulmasta.

SOSTE suhtautuu osin varauksellisesti myös edeltäneen työttömyysjakson kestoja koskevan kohderyhmäehdon yleiseen lyhentämiseen kolmeen kuukauteen kaikkien kohderyhmään kuuluvien nuorten osalta. Muutos kasvattaa potentiaalista kohdejoukkoa ja voi vauhdittaa tuen käyttöä, jota voi tuki pitää tavoiteltavana pyrkimyksenä. Samalla se voi kuitenkin heikentää tuen kohdentumista niihin nuoriin, joiden työttömyyden pitkittymisen, työmarkkinoilta syrjäytymisen ja palvelujärjestelmästä ulos putoamisen riski on suurin.

Tästä syystä SOSTE esittää tuen keston porrastamista nuoren edeltäneen työttömyyden keston perusteella. Yli kolme, mutta alle kuusi kuukautta työttömänä olleille nuorille tuki voisi määräytyä ehdotetun mallin mukaisesti enimmillään kuuteen kuukauteen. Yli kuusi kuukautta työttömänä olleiden nuorten kohdalla tuen tulisi olla pitkäkestoisempi ja sitä voitaisiin myöntää aina kymmeneen kuukauteen asti.

Työnantajalla ei olisi velvollisuutta jatkaa työsuhdetta yli kuuden kuukauden, mutta mahdollisuus 1–4 kuukauden palkkatuetuun jatkoon loisi työnantajalle kannusteen rakentaa pidempi ja vaikuttavampi työelämäpolku yhdessä nuoren kanssa.

Perustelumuiotiossa esitetään, että yhdistyksiltä ja säätiöiltä edellytettäisiin samaa omarahoitusosuutta kuin taloudellista toimintaa harjoittavilta yrityksiltä. Tämän arvioidaan perustelumuiotiossa voivan rajoittaa niiden mahdollisuuksia työllistää nuoria. SOSTE pitää huomiota tärkeänä ja jakaa tämän huolen. Monilla nuorten tukemiseen erityisen hyvin soveltuvilla yhdistyksillä ja säätiöillä ei ole vastaavaa tulorahoitusta tai pääomarakennetta kuin yrityksillä. SOSTE esittää siksi jatkovalmisteluun vaihtoehtoa, jossa yhdistykset ja säätiöt voisivat työllistää yli kuusi kuukautta työttömänä olleen nuoren 100 prosentin korvausosuudella ensimmäisen kuuden kuukauden ajan ja seitsemännestä kuukaudesta eteenpäin 70 prosentin korvausosuudella. Alle kuusi kuukautta työttömänä olleisiin nuoriin sovellettaisiin samaa korvausmenettelyä kuin yrityksillä. SOSTEn ehdotukseen porrastetusta korvausmallista tuen käytön vauhdittamiseksi voi tutustua kokonaisuudessaan taulukossa 1.

	4–6 kk	7–10 kk
Yritys / yli 3kk työttömänä ollut nuori	50 %	
Järjestö / yli 3kk työttömänä ollut nuori	50 %	
Yritys / yli 6kk työttömänä ollut nuori	50 %	50 %
Järjestö / yli 6kk työttömänä ollut nuori	100 %	70 %

Taulukko 1. SOSTEn ehdotus porrastetuista korvausosuuksista tapana vauhdittaa tuen käyttöönottoa

SOSTE kiinnittää huomiota myös avustuksen maksatuksen ajoitukseen, joka jää perustelumuiotissa avoimeksi. Jos avustus maksetaan työnantajalle pääosin jälkikäteen toteutuneiden palkkakustannusten perusteella, voi pienten työntajien olla vaikea hyödyntää tukea käytännössä. Jotta asetuksen tavoite yhdistysten ja säätiöiden työllistämispotentiaalın hyödyntämisestä toteutuisi käytännössä, tulee jatkovalmistelussa varmistaa, että maksatuksen menettelyt eivät muodostu kohtuuttomaksi esteeksi nuoren työllistämislle.

Katse käännettävä kohti aktiivista nuorisotyöllisyyspolitiikkaa vuoden 2027 jälkeen

Muun muassa Suomen talouden keskipitkän aikavälin vaisujen talouskasvuodotusten valossa SOSTE katsoo, että nuorten palkkatuen kaltaiselle työllisyyspoliittiselle instrumentille on tarvetta myös vuoden 2027 jälkeen. Määräaikainen tuki saattaa esitetyillä muutoksilla lievittää akuuttia nykytilannetta, mutta nuorten työllistymisen vahvistaminen pitkällä aikavälillä edellyttää pysyvämpää ja ennakoitavampaa rahoitus- ja toimintamallia. SOSTE esittää, että nuorten työllistymistä tukevasta mallista kehitetään pysyvä instrumentti, jonka tavoitteena on ehkäistä nuorten joutumista työttömyysputkeen ja vahvistaa työelämää kiinnittymistä.

SOSTE esittää, että pysyvän ratkaisun hallinnointia arvioidaan jatkovalmistelussa erikseen. SOSTE tulee esittämään lähiaikoina mallia työttömien nuorten palkkatuettuun työllistämiseen. Sen ytimen voisi muodostaa esimerkiksi Työllisyysrahaston yhteyteen perustettava nuorten työllisyysvastuurahasto. Tällainen ratkaisu voisi luoda nuorisotyöllisyyspolitiikalle nykyistä vakaamman ja pitkäjänteisemmän institutionaalisen perustan, ketterämmän hallinnollisen rakenteen sekä vakaamman ja vastasyklisemmän rahoitusperustan. Malliehdotuksen valmistelussa hyödynnetään parhaita eurooppalaisia kokemuksia nuorten työllisyyttä tukevista tukirahastomalleista.